

Sygn. akt III KK 42/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Andrzej Stępka

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **D. K.**

skazanego z art. 193 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 30 marca 2022 r.

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego, na niekorzyść skazanego,
od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 10 lutego 2021 r., sygn. akt V Ka (...),
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K. z dnia 5 października 2020 r., sygn.
akt II K (...),

**uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 5 października 2020 r., sygn. akt II K (...), uznał **D. K.** za winnego tego, że w dniu 11 września 2017 r. w D. przy ul. P.,

działając wspólnie i w porozumieniu z ustalonymi i nieustalonymi osobami wdarł się na teren ogrodzonego ogródka działkowego, gdzie następnie biorąc udział w pobiciu L. G. i P. N. używał innego niebezpiecznego przedmiotu w postaci kija bejsbolowego, powodując u P. N. otarcie naskórka prawego przedramienia, na wysokość V palca lewej dłoni otarcie naskórka i niewielką ranę, pod lewą piersią w okolicy żeber zasinienie oraz otarcie naskórka 8x2 cm, na wysokości lewej pachy delikatne otarcie naskórka 0,7x4,5 cm, na wewnętrznej części prawego uda zasinienie oraz otarcie naskórka 10x6 cm. nad lewym kolaniem otarcie naskórka, ranę okolicy czoła 0,5x0,5 cm, uszkodzenie paznokcia V palca stopy lewej, które to obrażenia naruszyły czynności narządu ciała na okres poniżej 7 dni, zaś u L. G. spowodował rumień czerwono-biały powyżej prawego kolana, które to obrażenia także naruszyły czynności narządu ciała na okres poniżej 7 dni, tj. czynu z art. 193 k.k. i art. 159 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za co na podstawie art. 159 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. skazał go na karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności. W pkt II wyroku, działając na podstawie art. 46 § 1 k.k., Sąd orzekł wobec oskarżonego D. K. obowiązek zapłaty zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w części na rzecz P. N. w wysokości 1000 złotych. Sąd wydał również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów sądowych.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy, Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 10 lutego 2021 r., sygn. akt V Ka (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w punkcie I wyroku z opisu przypisanego oskarżonemu D. K. przestępstwa wyeliminował opis znamion odpowiadający przestępstwu z art. 159 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz odpowiadającą temu kwalifikację prawną z art. 159 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i wyeliminował z podstawy skazania przepis art. 159 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k., przyjmując jednocześnie za podstawę skazania przepis art. 193 k.k. i orzeczoną wobec oskarżonego karę pozbawienia wolności obniżył do 8 miesięcy. Nadto Sąd uchylił rozstrzygnięcie zawarte w punkcie II zaskarżonego wyroku, tj. orzeczenie o zadośćuczynieniu. W pkt III wyroku Sąd zwolnił oskarżonego w całości z obowiązku zapłaty kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasację od tego orzeczenia wniósł Prokurator Generalny, który zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa

procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 2 k.p.k. polegające na niesłusznej, dokonanej w ramach skontrolowania orzeczenia Sądu I instancji poza granicami zarzutu podniesionego w apelacji obrońcy oskarżonego, zmianie rozstrzygnięcia Sądu *a quo*, poprzez - z rażącym naruszeniem również art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. - wyeliminowanie z przypisanego oskarżonemu przestępstwa m.in. opisu znamion odpowiadających występki z art. 159 k.k., a to wskazania, iż wziął on udział w pobiciu pokrzywdzonych i używał przy tym niebezpiecznego przedmiotu w postaci kija bejsbolowego, a następnie wyeliminowanie z odpowiadającej temu kwalifikacji prawnej i podstawy skazania przepisu art. 159 k.k., co było efektem wyrażenia przez Sąd *ad quem* wadliwego poglądu prawnego, iż dla przyjęcia prawidłowego opisu występkę z art. 159 k.k., oprócz znamienia kwalifikującego w postaci „użycia niebezpiecznego przedmiotu”, koniecznym jest również wskazanie wszystkich ustawowych znamion z art. 158 § 1 k.k. i pomijalny zbieg przepisów ustawy nie wyłącza obowiązku takiej właśnie redakcji opisu czynu przypisanego oskarżonemu, co doprowadziło do nieuzasadnionego zaniechania przypisania oskarżonemu realizacji znamion występkę z art. 159 k.k. mimo aprobaty dla ustaleń poczynionych w tym zakresie przez Sąd *meriti*.

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego niniejszą kasacją wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Prokuratora Generalnego jest zasadna w stopniu oczywistym. Pozwoliło to na jej rozpoznanie na posiedzeniu wyznaczonym na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

Ma rację Prokurator Generalny, że zaskarżony wyrok został wydany z rażącym naruszeniem przepisów prawa wskazanych w zarzucie kasacji.

Przepis artykuł 440 k.p.k., jak słusznie dostrzega Prokurator Generalny, znajduje zastosowanie, jeżeli zaskarżone orzeczenie lub zawarte w nim rozstrzygnięcie jest rażąco niesprawiedliwe, a zatem gdy dotknięte jest - niepodniesionymi w zwykłym środку odwoławczym - uchybieniami mieszczącymi się w każdej z tak zwanych względnych przyczyn odwoławczych, o ile ich waga i

charakter jest taki, że czyni orzeczenie niesprawiedliwym i to w stopniu rażącym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2017 r., III KK 444/16, LEX nr 2255412).

W realiach przedmiotowej sprawy brak było jednak podstaw do zastosowania wskazanego przepisu art. 440 k.p.k. Sąd odwoławczy wskazał zresztą, że powodem dokonanej zmiany wyroku Sądu I instancji było wyrażenie błędnego poglądu prawnego, iż „w opisie czynu przypisanego D. K. nie zawarto ustalenia, czy podczas zdarzenia z dnia 11 września 2017 r. doszło do narażenia któregokolwiek z pokrzywdzonych na bezpośrednie niebezpieczeństwo powstania uszczerbku na zdrowiu w rozumieniu art. 157 § 1 k.k. lub uszczerbku wskazanego w art. 156 § 1 k.k. lub utraty życia” (pkt 4.1 uzasadnienia SO, k. 849 verte).

Pomimo jednolitego w tym względzie orzecznictwa sądów powszechnych i Sądu Najwyższego, Sąd *ad quem* uznał, iż dla przyjęcia prawidłowego opisu występkę z art. 159 k.k., oprócz znamienia kwalifikującego w postaci „użycia niebezpiecznego przedmiotu”, koniecznym jest również wskazanie wszystkich ustawowych znamion z art. 158 § 1 k.k. i pomijalny zbieg przepisów ustawy nie wyłącza obowiązku takiej właśnie redakcji opisu czynu przypisanego oskarżonemu. W konsekwencji Sąd odwoławczy uznał, iż niemożliwym jest pociągnięcie D. K. za zarzucany mu i faktycznie popełniony występek z art. 159 k.k., ponieważ w opisie przypisanego mu czynu nie zawarto ustawowego znamienia z art. 158 § 1 k.k., a to nie wskazano, że doszło do narażenia któregokolwiek z pokrzywdzonych na bezpośrednie niebezpieczeństwo powstania uszczerbku na zdrowiu lub utraty życia, gdzie z racji związania zakazem *reformationis in peius* Sąd Okręgowy nie był władny do uzupełnienia opisu czynu o przedmiotowe znamię ustawowe.

Słusznie wskazuje skarżący, że rozumowanie to pozostaje w sprzeczności nie tylko z literalnym brzmieniem art. 159 k.k., ale stoi również w opozycji do utrwalonego, jednolitego orzecznictwa i stanowiska doktryny w tym względzie.

Stosownie do treści przepisu art. 159 k.k. odpowiedzialności podlega ten, kto biorąc udział w bójce lub pobiciu człowieka używa broni palnej, noża lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu. Przepis ten jest normą „samodzielną”, a

poprzez wskazanie na udział w bójce lub pobiciu, w całości pochłania znamiona przestępstwa przewidzianego w art. 158 § 1 k.k. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 września 1977 r., IV KR 183/77, LEX nr 17057).

Zgodzić się należy z Prokuratorem Generalnym, że dla prawnej, w tym procesowej i materialnej, relewantności czynu przypisanego oskarżonemu wystarczające jest posłużenie się takimi sformułowaniami, które w sposób niebudzący wątpliwości odpowiadają treści poszczególnych znamion przypisanego sprawcy czynu zabronionego, któremu to obowiązкови Sąd *meriti* sprostął. Istotne jest, iż do przyjęcia, że zdarzenie miało szczególnie niebezpieczny charakter i spowodowało na uczestników bójki lub pobicia stan bezpośredniego niebezpieczeństwa, o jakim stanowi art. 158 § 1 k.k., koniecznym jest „użycie” niebezpiecznego przedmiotu, a nie samo jego posiadanie, przy czym przepis art. 159 k.k. nie precyzuje sposobu używania broni palnej, noża lub podobnie niebezpiecznego przedmiotu, chociaż należy wykoncypować, iż każdorazowo sposób użycia będzie wiązać się z właściwościami danego narzędzia. *Ratio legis* powołanego przepisu art. 159 k.k. wynika z oceny, iż jakiegokolwiek użycie noża, broni palnej czy innego niebezpiecznego narzędzia w czasie bójki jest w oczywisty sposób niebezpieczne, gdyż zwielokrotnia możliwość doznania przez jej uczestników ciężkich obrażeń ciała, a nawet śmierci. Użycie broni palnej - w rozumieniu art. 159 k.k. - nie musi być skuteczne, a więc nie musi powodować konkretnych obrażeń ciała. Wystarczy natomiast, że użycie tej broni stworzy bezpośredni stan zagrożenia dla uczestników bójki (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 kwietnia 1996 r., sygn. akt II AKa 114/96, LEX nr 26260).

W konsekwencji Sąd odwoławczy wydał zaskarżony wyrok z rażącym uchybieniem art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. Dyspozycja art. 413 § 1 i 2 k.p.k. określa bowiem co powinien zawierać każdy wyrok. Wprawdzie przepis ten adresowany jest w pierwszym rzędzie do sądu *a quo*, jednak wskazane w normie tej wymogi odnoszą się w równej mierze do wyroku sądu drugiej instancji w szczególności, gdy sąd ten, jak w niniejszej sprawie, dokonuje korekty orzeczenia sądu *meriti* w tak szerokim zakresie.

Treść wymienionego przepisu nie pozostawia więc wątpliwości, że wyrok powinien zawierać m.in. rozstrzygnięcie sądu (art. 413 § 1 pkt 5 k.p.k.), zaś wyrok skazujący ponadto: dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu i jego kwalifikację prawną (art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k.) oraz rozstrzygnięcia co do kary i środków karnych, a w razie potrzeby, co do zaliczenia na ich poczet tymczasowego aresztowania i zatrzymania oraz środków zapobiegawczych wymienionych w art. 276 k.p.k. (art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k.).

Nie ulega wątpliwości, że opisane uchybienie miało istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, co wykazano w nadzwyczajnym środku zaskarżenia. W konsekwencji powyższego, na mocy wadliwego orzeczenia reformatoryjnego zachowanie D. K., z nieuprawnioną korzyścią dla wymienionego, zostało zakwalifikowane jedynie jako naruszenie miru domowego w rozumieniu dyspozycji art. 193 k.k. - podczas gdy oskarżony, w związku z aktywnym udziałem w pobiciu pokrzywdzonych, w ramach którego to zdarzenia używał niebezpiecznego przedmiotu, swoim zachowaniem wyczerpał ustawowe znamiona art. 159 k.k., co winno spotkać się z należyłą represją karną, współmierną do popełnionego faktycznie występk.

W tej sytuacji, zarzut podniesiony w kasacji, ocenić należy jako oczywiście zasadny.

Implikacją tego stanowiska była konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W jego toku Sąd odwoławczy zobowiązany będzie do ponownego rozpoznania apelacji, z uniknięciem uchybień, które stały się przyczyną uwzględnienia kasacji.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.